

jasno pri vojaški predlogi. Vlada si je z novimi volitvami pridobila potrebno večino. Gotovo je torej, da se bo trgovinska pogodba z Rusijo vsprejela, ker bi nasprotovanje itak ne pomagalo nič, k večjemu bi se stvar malo zavlekla.

Srbija. — Razmere v Srbiji so sila zamotane. Nova vlada postopa nepravilno in nezakonito proti radikalni nasprotni stranki. Odstavljajo se radikalni uradniki in nadomeščajo z drugimi. Razburjenost mej radikalei je velika. Vse te nepostavnosti in zmešnjave je pa zakrival edino le razkralj Milan. Ta bi se namreč rad zopet okoristil. Zapravil je ves svoj denar in imel bi rad zopet par milijonov od Srbije. V ta namen dela celo na to, da naj se v Srbiji prekliče ustava, ustavnim potom itak ve, da ni mogoče doseči tega, kar želi. — Najnovejša poročila vedo povedati, da hoče Rusija svoj vpliv zastaviti v to, da Milan zapusti Srbijo in ne nadaljuje zdražb mej narodom, — Radikalei so vkljub pritisku nasprotne jim vlade zmagali pri vseh občinskih volitvah, ki so se vršile pretečene dni.

Obrtnija.

Električna razsvetljava v Dalmaciji.

Ker tudi pri nas v beli Ljubljani se ugiblje o tem, da bi imeli električno razsvetlavo, bode morda marsikomu ustrezno, ako ob kratkem spregovorimo, o velikih električnih napravah, ki se pripravljajo v Dalmaciji. Gre namreč za to, da se izkoristijo slavni slapovi Krke, ki se smejo prištevati mej največje slapove na svetu in pripadajo k najprvim prirodnim krasotam v Dalmaciji. Položaj teh slapov je jako romantičen. Mej kraškimi skalami pada voda 40 metrov visoko naravnost v morje. Okrog teh slapov so nasajeni pomerančevci in oljka in so torej ti slapovi prava zelenica v kraški puščavi.

Kot vodna sila se reka Krka more ceniti najmanj na 8000 konjskih sil. Ta vodna sila je pa pri tem jako zanesljiva. Nikdar ne zmrzne, pa tudi nikdar se ne posuši, voda ne nosi seboj nobenega peska in blata. Voda se da skoro brez vseh zgradb izkoriščati, treba je le iz naravnega bazina cev izpeljati v globočjo razino in vodo tako napeljati na turbine.

Lani je po incijativi državnega poslanca viteza Šupuka inženjer in stavbeni podjetnik pl. Meichsner v Šibeniku začel prvo delo za izkoriščenje te vodne sile, pri čemer mu je šla na roke znana tvrdka Ganz in drugovi.

Ker ni blizu slapov nobenega industrijskega podjetja in nobenega mesta, je potrebno, da se sila kam drugam prenese. Pred vsem so pri tem mislili na Šibenik, ki je 12 kilometrov od teh slapov. To mesto ima kacic 8000 prebivalcev, in bi potrebovalo svetlobe za 3000 petrolejskih svetilnic. Nekaj sile bi se pa lahko porabilo za razna obrtna podjetja, za stroje za izdevanje ledu, stiskalnice olja i. t. d.

Vodna in turbinska naprava ne bode pa takoj gradila za 1600 konjskih sil in se misli na to, da se bode svetloba in električna sila oddajala še tudi v druga mesta. Z nekaterimi mesti se že vrše pogajanja.

Električni tok se bode napeljal po znani sistemi Ganza in drugov z menjalnotočnimi transformatorji. Da se

v Šibinek od slapov prenese 300 konjskih sil, bode treba le dveh 7 milimetrov debelih žic (dratov) tako, da se ne bode vnanja naprava dosti ločila od brzojavnih žic. Obširne naredbe se bodo pa storile, da burja ne poškoduje napeljave. Vzeli se bodo jako močni koli, ki se bodo globoko postavili v zemljo po 30 metrov narazen. Ti koli bodo imeli tudi strelovode, da bodo zavarovani proti vsem nezgodam vremena.

Razsvetljava v Šibeniku bode gotovo jedna najboljših v Avstriji. Sedaj ima mesto le kacic 180 petrolejskih svetilnic, ali po tem se bode pa postavilo 14 ločnih in 280 močnih žarnih svetilnic. Ta razsvetljava pa ne bode dražja od petrolejske, ker bode vršba za vodno silo po ceni. Tudi zasebnikov ne bode električna razsvetljava dražje stala od petrolejske in se bode oddajala za pavšalno ceno na leto brez ozira na to, koliko časa svetilnica gori. Tudi bodo tukaj električna gonila dajala ceno silo za malo obrt, ko parnik strojev v tem kraji še ni. Velik del te sile odpeljalo se bode v Zader, Splet, Trogir i. t. d.

Reka Krka je v sredi mej Zadrom in Spletom, od vsacega teh mest jo oddaljena kacic 70 do 80 kilometrov. Ta daljava pa ne dela nobenih ovir za prenošnje nje sile, ko so vendar na frankobrodski razstavi 100 konjskih sil prenesli 180 kilometrov daleč z malimi izgubami.

V Rimu je tvrdka Ganz in drugovi pred dvema letoma zgradila podobno napravo, katera 2000 konjskih sil prenese 30 kilometrov daleč in preskrbuje 20000 svetilnic.

V Ameriki se je poslednji dve leti zgradilo več taci naprav in sedaj se mislijo 20000 konjskih sil vodne sile od Nigare prenesti v razna mesta in tovarne.

Jasno je, da taka naprava, ki z vodno silo dela, jako malo stane in ž njo se ne morejo kosate naprave s parom. Pri taki veliki napravi se lahko vse umneje vrši, ker se lahko nastavijo izobraženi inženjerji in mašinisti.

Pri nameravani napravi se bode pa tudi storilo vse, da se preskrbi, da ne bode kaj poškodovalo vodilne žice. Poleg vodilne žice se bode postavilo več stražnic, s popolno telefonsko zvezo. Čuvaji bodo torej vedno nadzorovali napravo.

Pred mesecem je bila v Šibeniku ediktalna obravnava, pri kateri so zastopniki vlade, poštne in brzojavne ravnateljstva, župani iz interesovanih mest priznavali velik pomen take naprave posebno za Dalmacijo, kjer ni nobene industrije. Ker vlada stvar podpira, je upati, da se kmalu izvrši in da bodo potem še drugod se lotili taci naprav, kjer so krajevne razmere za nje ugodne.

Obrtnijske raznoterosti.

Najstarši rudnik. Bakreni rudnik v Stora Kappabergetu v Švediji je najstarejši rudnik, v katerem se še sedaj dela. Že 800 let delajo v njem. Leta 1228. je dajal lastnikom že lepe dohodke. Natančnejši podatki o tem, koliko se je izkopal, imamo od 1663. leta, katero leto se je pridobilo 1336 ton bakra. Največ se je izkopal l. 1650., namreč 3455 ton. Od